

# COSINZEANA

REVISTĂ LITERARĂ ILUSTRATĂ



Redactor:  
SEBASTIAN BORNEMISA

## Cuprinsul:

*Mih. Gașpar*: Sub Stefan-Vodă,  
nuvelă istorică

*Seb. Bornemisa*: Cântec în sur-  
dină, poezie.

*I. Dragoslav*: Sărbătorile lui Moș  
Vasile, povestire.

*I. U. Soricu*: Surata, poezie.

*A. Cotruș*: Trecutului, poezie.

*T. Murășan*: Scrisoare, poezie.

*A. Fogazzaro — D. Tomescu*: Mis-  
terul poetului, roman.

*A. Graur*: Ruina, poezie

*Erm. Borgia*: Diverse declarații  
de amor, versuri  
hazlii.

### SPICURI LITERARE:

*M. Sadoveanu*: Ion Rusu Ungu-  
reanu, schiță

FLORI DE-O ZI:

\* \* \* Crâmpee

### ILUSTRĂȚII:

Înmormântarea lui Avram Iancu ;  
Vedere dela lacul Garda în Italia,  
Malcesine; Coroana Indiei, cu care  
s'a încoronat de curând Regele  
Angliei.

RANDURI MĂRUNTE

SCRISORI DELA REDACȚIE

GHICITURI ILUSTRATE

BIBLIOGRAFIE





# „COSINZEANA“

## REVISTĂ LITERARĂ ILUSTRATĂ SĂPTĂMÂNALĂ

având colaboratori regulați pe: *Ion Agârbiceanu, Zaharie Bârsan, T. Liviu Blaga, Ion Borcia, Alecsandru Ciura, Ilarie Chendi, D. N. Ciotori, Aron Cotruș, Ion Dragoslav, Victor Eftimiu, S. C. Făgețel, Mihail Gașpar, Dr. N. Hârsu, V. C. Osvadă, Ecaterina Pitiș, Aurelia Pop, Liviu Rebreanu, I. U. Soricu, Vasile Stoica, D. Tomescu, Gavril Todica, și alții* — e nu numai cea mai ieftină revistă românească de felul acesta, ci și cea mai potrivită pentru toate familiile române.

### ABONAMENTUL E:

Pe 3 luni pentru Austro-Ungaria . cor.	3—
Pe 1/2 de an „ „ „ „	6—
Pe un an „ „ „ „	12—
Pentru străinătate pe trei luni . . .	5—
„ „ pe jum. de an . . .	10—
„ „ pe un an . . .	20—

Abonamentele se plătesc înainte.  
Pe credit revista nu se dă nimănui.

### Premiile „Cosinzenei“.

Între abonații, cari plătesc înainte pe un an abonamentul, se sortează la sfârșitul anului, în ajunul Crăciunului, opt biblioteci de câte 25 coroane una, drept cadou de Crăciun, cu cele mai noi cărți literare, pe ales.

Rugăm pe toți, cari înțeleg și apreciază niziunța noastră, să binevoiască a ne da mână de ajutor, prin câștigarea de abonați număroși, pentru ca, cu ajutorul tuturor, să putem face din „Cosinzeana“ o revistă literară din cele mai desăvârșite, pentru familiile române, care să le fie totodată o bună armă de apărare împotriva influințelor literare streine, ivite prin intrarea unor reviste streine prin familii de-ale noastre, și un mijloc de a cultivă dragostea de literatură și cultură românească, până și în familiile cele mai modeste.

Administrația revistei

„COSINZEANA“  
Orăștie—Szászváros.

Din

## „Biblioteca scriitorilor dela noi“,

în care se vor tipări rând pe rând toți scriitorii români din Ardeal, Țara Ungurească și Bănat, morți și în viață, a apărut întâiul număr:

### ALEXANDRU CIURA: AMINTIRI

Volumul are 264 pagini și cuprinde 27 nuvele, a căror subiect e luat din viața nenorociților noștri morți din Munții Apuseni și din viața autorului. Bucățile sunt scrise în o limbă neaoșă românească și cu multă putere și limpezime, că fiecare bucată te captivează, și-ți lăntuie interesul, procurându-ți o rară mulțumire sufletească.

De mult n-a apărut la noi la Români o carte așa de frumoasă și aparaja ei, mai ales, că-i tipărită la noi în Ardeal, și e frumos tipărită, e adevărat eveniment pentru literatura noastră națională din Ardeal.

Se poate comanda dela „Librăria Națională“ S. Bornemisa, Orăștie (Szászváros), în editura căreia a apărut. Prețul unui ecsemplar e cor. 1.60 + 20 bani pt. porto. La comande de peste 10 ecsemplare se acordă un rabat cuvenit!



# GOSINZEANA

REVISTĂ LITERARĂ ILUSTRATĂ

\* \* \*

REDACTOR: SEBASTIAN BORNEMISA

## SUB STEFAN-VODĂ

Nuvelă istorică

MIHAIL GAȘPAR

— urmare —

Mă văzui dintrodată în mijlocul unei curți imense. O curte pătrată, împrejmuită de zidiri, dealungul cărora alergă un cerdac larg deschis. O sumedenie de argați se învăteau cu zor prin curte. La văzul lor începusem să-mi dau sama, că mă aflam în casa unui om avut. Unul din tătari lunecă din șea și se perdù prin una din multele uși. Scurt după aceea apărù în societatea unui tatar bătrân îmbrăcat în caftan cu samur. Deși nu prea cunoșteam oamenii, văzând însă surtucul bogat care îi eră înțepenit de cialmaua de mătase, bănuisem că trebuie sa fie vreun mirza de seamă între tătari.

Se apropie de mine și-și pironi ochii mici iscoditori asupra-mi. După ce mă cercetă cu deamănuntul, așa după cum cercetezi o sită pe care dorești să o cumperi în bălcu, începù se întrebe pe tătari. Din răspunsuri și întrebări, din privirile cu cari mă măsură din când în când, bănuiam că numai de mine poate fi vorba. La urmă scoase dela brâu o pungă care părea deabinelea plină și o imanuă unuia din tătari. Aceștia luară banii, sărutară mâna bătrânului, îmi deslegară mânilor și luându-și caii de frâu, părăsiră curtea.

Acum îmi știam soarta, eram rob.

Ce să mai spun, zilele dintâi păreau pentru mine iadul, nu altceva. În una din zile însă, pe când mă îndeltniceam cu lucrul în grădina din dosul casei, se întâmplă un lucru mare. Din dosul unor tufe de oliv, auzii un cântec trist. Eră o doină moldovenească. Lăsai hârlețul din mâni și-mi perdui sufletul în direcția de unde venia cântecul.

Că ce a trecut prin sufletul meu în acele clipe, aceea nu o pot spune. Resări ca o vrajă înaintea ochilor mei, Moldova noastră scumpă, Moldova mea frumoasă, cu colnicii ei, cu codrii ei, cu feciorii ei cari cântă de bine, de rău. Toate aceste s'au petrecut însă în câteva clipe. Îngrijitorul meu, un tatar dur și rău, văzându-mă că m'am oprit din lucru, se repezi la mine, strigându-mi ceva în limba lui aspră și amenințând cu biciușca.

Simții cum mi se urcă sângele în obraji. Pe mine, feciorul lui Stancu, boer, să mă amenințe cu biciușca

un păgân! O clipă simții cum îmi rătăcește mâna pe dârjala hârlețului. Apoi îmi adusei aminte, că eu sunt rob aci, în țară streină. Plecai capul și continuai lucrul. Dincolo încetase și cântecul. Cu sufletul încărcat de nedumeriri am lucrat ziua întreagă, frământându-mi creerii, că cine poate fi moldoveanul care cântă frumsețea pământului moldovenesc aci în neagra robie a streinătății?

Și decum am ajuns să știu, că mai am ortac de nevoi aci în depărtare, parecă m'am mai liniștit puțin. Și din acea zi, din clipa când cântecul țării mele ajunse la urechile mele, în suflet se preconcepuse gândul, la început pribeag, mai apoi prieten zilnic, gândul fugei din robie. Elelei Doamne, cine ar fi bănuie atunci, că zece ani vor trece până ce gândul se v'a împlini aeeva? Eram robul lui Ali Mirza ben Tobruc, tatarul cuminte și puternic din Bugare, corzarul mării și spaima orașelor de pe țerm și a corăbiilor de pe ape.

Pe atunci eu nu văzusem încă mare. Auziam acasă în lungile seri de iarnă, din gura mosafirilor cari dedeau pe la noi, de minunata apă mare, a cărei țermi nu se știu, de corăbii cari plutesc pe valuri ca niște caicuri uriașe — dar aeeva mare nu văzusem încă.

La vreo lună, două, nu mai știu bine, dela așezarea mea în curtea lui Ali Tobruc, dupăce începusem să prind câteva cuvinte din aspra limbă a tătarilor, îngrijitorul nostru mă chemă în una din zile la sine. Îmi spuse să-mi strâng straele cari le am și să fiu gata de drum. Ce eră să fac. Împreunai mânilor peste pept, mă închinai adânc și plecai să-mi aduc lucrurile. Ce aveam? Nimic.

Pe la vremea prânzului, am mers în curte, unde găsii alți robi, soți de osândă, așteptând și dânșii pe semne porunca nouă ca și mine. Soții mei erau poloni. După haine păreau a fi dragoni din armata republicei căzuți în robie pe semne în una din multele ciocniri cu hătmanii de pe la graniță.

Bucuria mea fu mare. Vorbiam limba lor, aveam cel puțin cu cine mă înțelege.

Scurt dupăce ne adunasem, veni și îngrijitorul, ne luă în condică și porunci ca să-l urmăm. Părăsirăm curtea, trecând prin oraș și apucând dealungul țermului mării, după un restimp ne-am oprit la un fel de han, care străjuia țermul și marea în cuprinsul pustiului din jur. Pe valuri înaintea hanului se legăna o corabie.



Sorbiam cu ochii marea și corabia de cari nu mai văzusem și în suflet mi se furișă dintrodată gândul, că marea cu largul ei imens va fi scăparea mea. Mă stăpânii însă, neștiind de soarta ce mă așteaptă.

La han ne primi un tătar cupțușit de iatagan pe la brâu. Părea un om cumplit, căci ne țintui cu niște ochi de credeam că ne sfredelește sufletul, nu altceva. Ne luă unul câte unul. Ne pipăi, ne măsură pieptul, brațele, și apoi spunea ceva îngrijitorului care înrăvășia pe semne spusele lui pe o filă de pergament.

La un semn dat apoi, îngrijitorul ne despărți în două grupe. Eu ajunsesem în grupa celor mai mulți. La un alt semn, ne pogorîrăm la mare, urcărăm un caic larg și apoi niște tătari muiră vâslele în valuri și eu simții cum se deslipește pe nesimțite caicul de țerm. Nu peste mult ajunserăm la corabie, care să legănă pe valuri. Urcărăm pe o scară de funii, caicul fû înțepenit de corabie, glasul tătarului răsună strident peste oameni, pe urma căruia se produse o vâlmășală de nedescris. Oamenii îi văzui cațărându-se ca pisicile pe funii, coborînd pânze enorme de pe niște plute înalte; lanțuri grele începură a urui, un legănat ușor ca și a scrânciobului nostru din Moldova, mă făcui să mă razim de parapetul corăbiei, și vasul se puse în mișcare.

Cu noi, cu noii veniți, nimenia nu-și bătea capul. Iar noi, eu și polonii, nu ne puteam din destul mira de acest lucru minunat. Copii crescuți pe șesul Moldovei și al Ucrainei, de unde să fi știut ceva despre mare și corăbii.

Când mi-am dat seama de aceea ce vedeam, țermul dispăruse de mult din vedere. Ori unde priveam, vedeam numai apa, minunata apă a mării și deasupra ceriul pururea vesel și răsător al Crâmului frumos.

Eram pe corabie.

A doua zi ne-au pogorîi în burta corăbiei și ne-am pus la vâsle, ca să ne indeletnicim cu vâslitul.

Atunci nu știam la ce sunt bune toate acestea.

După vreo câteva săptămâni, după ce rătăcirăm la aparență fără de nici un rost pe întinsul apelor, după ce mă indeletnicisem deabinele cu marea și cu mofturile ei de femeie, am început să înțeleg, că pentru ce am fost aduși aici.

Făceau ceea ce fac la noi în Moldova anumiți oameni, cari pândesc carele de Lipsani la margini de drumul mare. Erau hoți de mare!

Pândeam ca vulturul întinsele ape și când se vedeă undeva vreo pânză albă răsărind peste valuri, cădeam ca trăsnetul asupra-i și jefuiam neguțătorii, luându-le și câștigul și nu odată și viața!

În ciocnirile acestea dese, eu îmi făceam datoria. Luptam cât zece și încurând Soliman Effendi, ciaușul corăbiei, mă luă la ochi.

În învâlmășala luptelor nu odată îi auziam glasul îmbărbător: Aferim Moldovanscu!

Într-o vreme începui să mă distingă. Și când în toamnă târziu, când pe mare bântue furtunile înfloritoare, noi ne-am retras la hanul vechi, încărecați de pradă, ciaușul m'a laudat mult înaintea stăpânului. Tă-

tarul bătrân ascultă atent cuvintele de laudă și mă bătui pe umăr dăruindu-mă cu cincii galbini de Venetia.

Reîntrați în slujba de iarnă în Cetatea-Albă, întâiul meu gând a fost, să știricesc după moldovanul meu de an, cel cu cântecul.

În una din zile rătăcisem prin minunata grădină din dosul caselor. Zării o portiță deschisă în zidul ce împrejmuiă grădina, și fără a mă socoti mult, întrai prin trânsa. Ce să vă spui? Un rai, curatul rai, așa cum ni se spunea de dânsul în biserică, se deschise înaintea mea.

Cu inima zvâcnind de mirarea frumșetilor, apucaii pe o cărare prunduită. Mergeam așa în neștire, culegând adânc în suflet icoana aceasta frumoasă, ca și care nici în vis măcar nu mi-a fost dat să văd.

Deodată mă oprii. Auzii bine glas și râsete de femei ori fete. Tresării de spaimă, căci în robia mea am ajuns să cunosc și tainele vieții păgânești. Știam că să joacă cu capul acel nenorocit, care ajunge să vază cu ochii femeia stăpânului său.

Voiam să întorc îndărăt. Dar parecă picioarele au prins rădăcini nu altceva, căci a fost cu neputință ca să urnesc din loc.

Iar râsetele și glasurile vesele veniau mai aproape, tot mai aproape. În vremea aceasta eu steteam drept, cu ochii holbați înainte, neputincios de a face o mișcare.

De-odată tresării.

De după o tufă de liliac se zări o femeie. Ce zic? Nu femeie, o arătare din basmele noastre moldovenești, o Ileană Coanizeană.

O O O

## *Cântec în surdină*

SEBASTIAN BORNEMISA

*Mi-am sfărâmat pe-o clipă de durere*

*Altarul sfânt al dragostei curate,*

*Și chipul tău, fermecător de vieată,*

*L-am zmulș din piept în cruda răutate.*

*Și-am blăstămat, am blăstămat amarnic*

*Minuta-n care ochii mei văzură*

*Făptura ta cuceritoare, sfântă...*

*Am blăstămat, am blăstămat cu ură.*

*Zăvor voit-am, ca să-mi pun pe suflet,*

*Nici cântece, nici zimbet, nici lumină*

*Să nu mai încolțască-n el, — de-apururi*

*Să ispășesc o dragoste cu vină...*

*Și-am plâns apoi, în trista mea chilie,*

*Am plâns apoi amar o noapte-ntreagă,*

*Am plâns și am simțit ca niciodată*

*Cât te iubesc și cât îmi ești de dragă.*

O O O





*Îngropăciunea marelui erou Avram Iancu.*

## SĂRBĂTORILE LUI MOȘ VASILE

ION DRAGOSLAV

De patru ani e dus Ionică, băiatul lui Moș Vasile, prin lume și n'a mai venit să-și mai vadă macar căsuța, de nu și locurile de odinioară, unde a copilărit, a auzit cele mai frumoase povești cu zmei și Feți-frumoși. A plecat într'o zi, pe când nu era moșneagul acasă, și când a venit, nu l-a mai găsit; i-au spus vecinii că a plecat la București. La ce? Că acasă o pâine o avea, o sdreanță găseă, ce l-a făcut să se ducă așa departe, din fundul Moldovei, în orașul cela? Și de atunci, să nu-l mai vadă nimeni. De ce nu s'a înturnat odată înapoi, ce îl ține pe dânsul să treacă patru ani și să nu vie odată acasă. Cine știe? Singur Ionică știă și Dumnezeu.

Ionică era băiatul cel mai mic a lui moș Vasile și cel din urmă. L-a crescut cu baba numai în povești și l-a învățat să știe ce e frica de Dumnezeu și rușinea de oameni. Când a murit baba, băiatul a fost de 13 ani; iar moșneagul se uită la el ca la un măr ce dă în copt. Și după ce a învățat puțină carte la școlile din târg, ce se gândi, că n'ar fi bine să trăiască tot pe spinarea bătrânului, ci să câștige el un ban, ba să-i trimită și

lui un ajutor, și cu gândul ăsta s'a dus și a lăsat pe moșneag singur, plângând, cu Hector bătrânul căne, care și el abia se târaie acum pe sub pereți de slab, doi bătrâni cari se iau unul cu altul, și iată-i ajunși pentru a patra oară sărbătorile de iarnă singuri și tocmai e în seara de ajunul Crăciunului, și cele două ființe singure se găsesc ca în totdeauna, unul, omul, la vatră scociorând cu cleștele niște cărbuni, și celalalt în pae în sură. Cine ști dacă Hector nu s'o fi gândind la bucățelele de pâine și mămăligă ce i-le da Ionică și pe care acum, când nu-i nici stăpânul acasă, nu are cine i le da, se cârligă de foame și poate își zice:

„Ce nu mai vine Ionică cela, odată, că în toți anii scrie să-l așteptăm și el nu vine“.

Și în vreme ce, poate Hector oftând se covrigește în pae, pufuind, gospodarul cu părul alb ca argintul, cu fața brăzdată de zeci de încrețituri, cu ochii mici, în para focului, se gândește la ce se gândește, și nu-și poate țintui gândul. Se gândise ca un ceas la ceva, se gândise așa să vândă casa și să plece la București. Da venise niște stelari și cântecul lor, lasă că i-au făcut bine, dar l-au scos din calea gândurilor acelea. Și cum sta cu ochii în para focului, deodată tresări cu spaimă: „Oare l-oi mai vedea? Va mai



veni acea zi fericită să mai mânânc cu el dintr'un blid?" Uite, odată să-l mai văd și apoi facă Dzeu sfântul ce o vrea cu mine. Dar dacă nu vine, dacă mor, și nu-l mai văd? Cine știe zilele mele". Și par'că zilele lui erau niște mărgelile înșirate pe o ață care clipă cu clipă piereau una câte una și se împuținau, și asta îl înfioră din tălpi și îi luă din putere și urmă:

„Ia așa m'a amăgit în toți anii, că vine, vine, ba la Paști, ba la Crăciun, și n'a mai venit. Dar' să-i dau și lui dreptate, el zice că trăește bine acolo, dar Dzeu îl știe... Dar de ce nu vine acasă, că o mămăligă e, un pat e: om trăi și noi ca doi burlaci. Și chiar dacă are cu ce, ce-mi folosește mie dacă nu-l văd, dacă nu știu cum e. Iacă l-am uitat, amu s'o fi schimbat". Și ochii moșneagului se făcură mici în para focului și gândi: „Par' că-l văd, ca 'n zare: cu părul lung și galben, alb la față, ochii albaștri și mici, și vecinic dus pe gânduri și supărat, și chipul băiatului îl duru și oftă: „Of! Of! Of!, nimeni să nu mai fie părinte ca mine, și apoi atât de singur la bătrânețe... Tare mi-e jele... A avut și el dreptate, nu-i vorbă: la ce să stee aice, la săracie și necaz, că de când a murit maică-sa tot năcăjit a fost săracu: durmea, nu durmea acasă, dar de mâncat, răbdă cu zilele, că n'avea cine să-i facă, că eu umblam și eu după treburi și n'aveam timp să mă țin de casă... Da amu, uite, să vie; îi fac eu mâncare, mă bag argat la el, mă rog, vând loc, vând tot, până și-o găsi o slujbă pe aice, numai să trăiască bine.

Și pe când gândea astea, afară începuse se înopteze bine. Focul din vatră se trecuse; oalele erau fierte, le dădă deoparte, apoi dădă jaru în cuptor, să se facă cald, să poată dormi, că nu știu cum, când eră cuptorul încălzit și se culcă pe el, i se părea că are un prietin ce-i ține de urât.

Omătul eră mărișor și luna se arătă la răsărit roșie ca focul și aburită de ger; razele ei schimbă întinderea albă în culori de pietre scumpe. El mai aruncă câteva vreascuri să ardă mai bine, își apropie mai bine scaunul de vatră, scoase din sân o sticlucă cu rachi și pe când para se înălță în creștetul cuptorului pârâind, el se uită în lumină la ea și trase o dușcă bună, apoi, după ce mai aruncă câteva lemne groase în foc, își prinse capul în mâni nedumerit și gândi:

„Uite, mâne e ajunul, pōimâne e Crăciunul. Cu cine mânânc eu o bucată și cu cine vorbesc o vorbă? Cui îi spun ce am tras în cei patru ani de când a plecat? Nimărui!.. Dacă îi spun cuiva păsul meu, ca om mă caină, dar nu-l doare ca pe mine!..

Focul ardea bine în cuptor; niște vreascuri verzi începură a țiu jalnic; par' că și ele s'ar jelui de soarta lor.

Moșneagului, cântecul ista îi apăsa pe suflet cu ceva singuratic și greu. Lumina lunei se sui în sus, se albă ca o lampă cu abajur și zugrăvea flori pe lutul din casă, pe ferestrele strâmbe, din care două erau cu geamurile lipite cu hârtie. Ar fi vrut să aprindă o lampă, dar se opri, ardea candela la icoane; și apoi,

întunericul din casă, eră frate cu singurătatea și gândurile lui întunecate, greoaie și încete.

A fost de cu zi la gară, a fost eri ziua, apoi eri noapte; a tremurat de frig, așteptând sosirea trenului. Când a sosit în gară balaurul negru, inima i-a sărit arsă de dor, de bucurie, și a început să-i bată pieptul cu putere. De ce-i bătea, nici el nu-și da socoteală, el se uită cu băgare de seamă când la un călător, când la altul, dar nici unul nu s'a apropiat de el să-i zică măcar: „Ce mai faci tătucă"? Și a așteptat până vagoanele sunau a gol și lămpile prinseră să se stângă. A văzut părinții cum își îmbrățișau copiii veniți de pe la școli, și numai a lui pare că-l prăpădise trenul pe drum. N'a făcut alta, de cât s'a lăsat pe bancă afară, nedumerit, și mâhnit ca o noapte înorată și doar a dat din cap: „Nu, nu, nu are să mai vie!" Și cu sufletul bătut de gânduri și sdrobit de jale, s'a înturnat acasă plângând. I se părea că e cel mai nenorocit om din lume.

Și ce frumos a grijit casa! Iar el s'a luat, s'a ras, s'a îmbrăcat cu cămașă curată și cu brăul ce i-l'a trimes băiatul s'a încins, și așa mândru gătit s'a dus la gară.

„De acum, gândi el, nu mai vine. Așa mi-a fost scris, așa trag. Și așa am tras". Jarul eră mare în cuptor, scânteile ce cădeau de la lemnele ce ardeau, făceau din vatră o lume de povești; fiecare scântei eră o piatră scumpă la un palat din poveste ce se clădea, se clădea, până sus la lemnele ce ardeau. Deodată un lemn pocni și palatul se ruină, dar rămase altă ceva: dărâmurile lui, care-i păreau casele dintr'un sat, și acolo la margine de sat o casă, și la casa aceea par' că e el cu o femeie de acolo; alte scântei cad și se vede un om cu copii mulți, e el: e tare, voinic, fericit!; dar deodată fața jarului se luminează și vede casa aceea arzând. El nu eră acasă, vine și găsește femeia leșinată. Indată o udă cu apă, pe când copiii o trag de mâni țipând să se deștepte; n'au scăpat de cât cu ce eră pe dâșii. Un dușman i-a pus foc; eră ciudă că nu luase pe fata lui și adusesese alta din alt sat, și acum aveă o gospodărie mai mare ca dânsu, dar încă o ploaie de cenușă aurită cade din lemnele arzând și mai spre gura cuptorului se albește și vede din nou satul și în un cărbune albit de cenușă; par' că vede o altă casă nouă, drănițită, și în ogradă aceeaș femeie cu copii și pe el, robotind niște stupi. Deodată lemnele de sus se prăbușesc cu sgomot. Aice își ascunde capul în mâni; jarul are alt chip și prin el e un drum și pe drumul cela is niște case și în case is putini, mese, scaune, copii, și pe lângă care el și cu o femeie merg încet și drumul e lung, trece peste o graniță și de la graniță alt drum lung, lung, și la capătul drumului e un târg; la târgul acela se duc carele. Dușmanul văzând că nu a izbutit cu focul, l-a pândit cu moartea, noaptea să-l omoare, cu săcurea. Venă într'o seară spre casă, când pe la un ogor, vede o umbră, vrea s-o ia pe altă cărare, umbra îi ese înainte și-l așteaptă. O apucă razna peste ogoare și fuge și fuge, umbra fuge să-i iasă înainte, dar mai repede a fugit el și a trecut acasă. Iar Dumineca la crăsmă dușmanul a zis:



„A scăpat odată, de două ori, dar a treia oară nu mai scapă... Înfund temnița“. La asta el s'a înfiorat și și-a făcut gând că cu dușmanul să nu te pui nici odată și să fugi din calea lui, și a vândut casă, grădină, loc, și a venit în Moldova, cumpărându-și de veci o căsuță, e ceia în care stă. Aici a mai avut doi băeți, dar i-au murit trei și unul din cei doi, acum i-a murit și nevasta și a rămas singur și cu băiatul înstreinat și acum nu-l are nici pe el, și zise: „Nefericită ursită. Oare n'o fi murit, Doamne“? și își făcu cruce de întărire sufletească.

Și la asta își acoperi fața cu mâinile, căci se temu să nu mai vadă poate în pară și altă nenorocire de care el nu avea știință, și pe când își depănă gândurile, luminat numai de lumina roșietică a focului, deodată auzi ceva pocnind: eră candela care cerea unt de lemn. Pocnetul ăsta îl trezi din toate gândurile lui și se uită în jur și i se părù că-i în un mormânt! Înfiorat se ridică, se duse la fereastră, luă o sticlă de pe ea și căută să pună un de lemn în candelă; deodată se opri, ascultă, se auzi o sanie cu zurgalaie ce se opri la poartă. Cănele să dădu să bată strein, apoi gurăi afară și un glas: „Na, cățaluș, na... Na Hector“. Da cănele bătea înainte: „Da taci, fii cumintel“ se auzi acelaș glas. Moș Vasile ascultă: Oare cine să fie? Par' că cunoaște ceva, dar slab. Ar vrea să bănuie și se teme să nu se înșele. Ar vrea să se urnească și se teme să nu dea iar de vreo desamăgire. „Nu, nu, își zise el, eu ăsbătrân și am înebunit“. Nu după mult aude bătaia în fereastră și un glas cunoscut: „Tătuca! Tătuca!

I se părea că visează, să scutură, ca unul ce are știința chiar din somn, că visează și vrea se scape de un vis, se pipăe, își pipăie sticla în sin... Nu visez, își zise el, dar o fi murit, și sufletul lui a venit să mă ia pe mine, să mă amăgească.

„Tătuca, deschide ușa“, — se aude acelaș glas.

„Aici fără voe strigă cu glas sugrumat de frică:

„Cine e?

„Eu, Ionică, ce, nu mă cunoști?“

Și poate, n'ar fi crezut, dar alt glas se auzi: „Dar nu mai pot domnule să stau: Mă așteaptă mușteriii“. Atunci, își făcu socoteala de adevăr, și par' că înaintea lui se luminase de ziuă și fără să vrea, scoase un răcnet sălbatec: „Vai! Vai!“ Cu toate astea nu eră răcnet, ci durerea și desamăgirea ce-l ușurase, gonite de cele ce auzise, și ca fugărit aleargă la ușa tinzii, o deschide și raza lunei lumină fața unui băețan cu mustăcioara aurie, îmbrăcat ca boerii din târg. Moș Vasile se uită și nu-i venea a crede, dar flăcăul îi prinse mâinile și îi zise: „Sărut mâna tătuca. Ce mai faci?“ Aici moșneagul îl cunoscu și hăulind îl cuprinse în brațe: „Băetul meu!“ Și căzù la pământ șoptind repede: „Băetul meu, băetul meu!“ Sositul căută să-l ridice în sus, însă el, ca un osândit ce-și cere ertare, se plecă în brânci la picioarele băetanului. Flăcăul vru să-l ridice, dar el așa îi apucase genunchii cu brațele, că nu i-a fost cu putință a-l desface, ci moșneagul alipindu-și tâmplele

de ei, plânse în tăcere de jele și bucurie, pe când Hector cu ochii stielind, lătră la lună ca și cum ar fi zis:

„Lună, de acum nu mai sunt singur, are cine îmi vorbi și da o bucată de pâne...“

o o o

## SURATA

I. U. SORICU

Sărmana inimă cernită  
Mi-o știe Dumnezeu de sus.  
Tu știi amara mea ursită —  
O biată floare ofilită  
Cu ochii veșnic spre apus.

Și nimenea nu-mi crede mie,  
Iar șoapta merge prin vecini:  
Să minși fecior de omenie  
Și să primești apoi să vie  
La casă peșitori streini.

Să nu mă cerci, știi tu bine  
Că cei din juru-mi nu te vor.  
Să fi fugit în lumi cu tine?..  
Dar ce-ar fi zis ai tăi, Florine,  
Când ne'ntoarceam la casa lor?

Tu uită-mă și fii cuminte,  
Să nu blestemi neîndurat,  
Norocul pururea ne minte  
Și n'am puteri și n'am cuvinte  
Să plâng de partea ce mi-a dat.

Iar vorba ca să nu mai iasă,  
Inchinge-ți murgul sprinteilor  
Și vino să mă joci mireasă  
Și să-mi urezi noroc la masă,  
Căci ne-am iubit cu-atâta dor.

Și-acum, de cea din urmă dată,  
Dă-mi ochii, ochii tăi de foc,  
Sărută-mi fruntea nourată, —  
Nu dragă... Pot fi vinovată  
Că n'am avut nici un noroc?

o o o

## TRECUTULUI

A. COTRUȘ

Și azi ca 'n începutul vremii  
Pe-aceleași drumuri trece luna  
Și anii 'n sborul lor fantastic  
Să pierd la fel ca 'ntotdeauna.

Trec anii, trec fără de veste  
Și mor nepăsători în noapte  
Și numai după chin și sbucium  
Simțim duioasele lor șoapte;

Atunci, când te privim nostalgici  
În zarea-aducerii aminte,  
Trecut! tu magică grădină  
Cu cruci de aur pe mormintel

o o o



# SPICUIRI LITERARE

## ION RUSU UNGUREANU

M. SADOVEANU

Înt'o zi, la o moară din marginea fârgului, am întâlnit un om cu ciudată înfățișare. Capul lui semănă cu capetele Chinezilor de pe cutiile de ceai. Aceiași ochi mici și oblici, umerii obrajilor eșiți, același fuior de barbă rară. Se vede a fi un om năcăjit: cu obrazul ars, cu o privire trudită. Sumanul și ișarii îi erau peteciți, dar curați. În cap purtă o căciulă albă, cu zagară neagră. Sta liniștit, răzimat de un stâlp; parcă să gândească la lucruri adânci. Din când în când, un gospodar încarcă o lopățică de făină din postavă și se apropie de dânsul. El se îndreaptă cu un zâmbet prietenesc, cu câteva cuvinte murmurate, și aducea dela șold în față o fraistă vrăstată. Gospodarul turnă făina; el se răzimează iar de stâlp, cu aeru-i de amărăciune.

O vreme l-am observat de-afară; apoi m'am îndreptat spre el. Când m'a văzut înfrând, s'a descoperit și s'a ploconit cu smerenie. Îmi zâmbi și mie ca unui prieten și așteptă să-i vorbesc.

Îl întrebai câteva lucruri. De unde e, cum îl cheamă. În vuetul morii el să plecă spre urechea mea și rostea vorbele cu greutate, din gâtlej. Avea o înfonare tristă și blândă, parcă voiă să se plângă.

Și numele-i eră curios: Ioan Rusu Ungureanu!

„Eu îs dincolo, dela munte, de pe apa Bistriței... Is un om beteag, îmi zicea el, nu mai pot munci cu palmele... Is beteag în coș. De purtat mă port cu greutate. Și umblu așa, de ici-colo, și creștinii buni mă miluesc...”

— Nevastă, copii, ai?

— Am avut, dar nevasta a murit de mult, de pe când eram om teafăr. Iar copiii s'au răzlejit prin lume; numai așa, din când în când mă întâlnesc cu ei...

Esșirăm afară din vuetul morii. Omul își acoperi încet, cu grijă, pletele cărunte. Umblă cu greutate și zâmbea neconținut. În fața soarelui clipi de câteva ori.

„Iaca și sfântul soare, zise el, sfântul soare ni-prietin, el totdeauna ne vrea binele...”

Il întrebai:

„Și cum trăești singur?”

„Nu trăesc singur. Oamenii cei buni toți mi-s frați. Intru într'un sat și mă opresc la poarta unui Român. O nevastă mă vede și se milostivește. Vede că mă port cu greutate și că nu vreau răul nimănu. Na-ți omule, zice, un ou și pușintică făină... De-acolo mă duc în altă parte: găsesc alt suflet bun, mă așez lângă foc și-mi pregătesc pușinul ce-mi trebue. Bogdaproste! zic și de-acolo mă duc la o fântână. Îmi dă și fântâna apa, și eu mă întorc la răsărit și mulțămesc lui Dumnezeu pentru bunătățile lui...”

„Eu îs prietinu oamenilor, zise el iar, după pușină tăcere și cu oarecare taină. Când îi secetă și trec numai nouri albi pe departe, prin fundurile cerului, vin oamenii la mine și-mi zic așa: Bade Ioane, moș Ioane, adu-ți aminte și de noi, că ne trebue ploaie. Ș'atunci mă duc eu la apa Bistriței și cad în genunchi și mă rog la Maica-Domnului. Zic: Sfântă-Născătoare, îndură-te de noi cei păcătoși! Desleagă izvoarele cerului! Dă poruncă nourilor să lasă ploaie... Să curgă ploaie ca apa Bistriței, că sufăr câmpurile și-s însetate vifele... Dacă nu fi-i milă de noi, fie-ți milă măcar de vișoara-

rele creștinilor... Ascută-mă, maică, pe mine păcătosul. — Și Maica-Domnului se îndură, mă ascultă și dă ploaie.

„Ș'asa când se întâmplă de vin nouri urâți și necurați, cu gheață și încep a bate clopotele de spaimă, eu iar mă gândesc: Cum să se prăpădească așa munca omului, toate ostenețile și lacrimile lui? Și știu vorbe pe care le spun asupra balaurului și asupra nourilor spurcați, și se duce piatra pe locuri pustii, și scapă satele creștinilor... De-aceea și oamenii cari pot munci, nu mă lasă pe mine beteagul, și-mi dă fiecare ce poate și ce-l lasă inima...”

Ion Rusu Ungureanu mă învălu într'o privire caldă și ochii i se umeziră. Ofiă apoi, și se așeză pe laiță. Vuetul pietrilor, bătaia teicilor, glasul oamenilor, umpleau moara. Câteva găini ciuguleau dela picioarele noastre grăunțele risipite în bătaia. În soarele cald de primăvară, Ioan Rusu închise pleoapele, apoi pără a-și aduce aminte de ceva și se întoarse spre mine.

„Azi am intrat în târg, zise el, m'am dus să văd o prietenă a mea... Stă aici, în ulița Rădășenilor. Am cunoscut-o de când eră numai afăta, nici n'ajungea cu capul chimirul oamenilor. Ei, pe urmă a crescut, s'a făcut fată mare și s'a dus după un fârgovăț, care-i slujbaș... Am auzit că tare frumos scrie: are mână ușoară... Și mă duc s'o văd. Am purtat-o în brațe, ș'am hrănit-o, și dela grea boală am scăpat-o. Poate-a pune pribeagului ceva pe un colț de masă. Da' ea, când m'a văzut la poartă că-i răd cu prietenie, tare s'a mai supărat și nu m'a cunoscut; ș'a prins a fișă. Eu am plecat capul și m'am dus dela poarta ei. Acu cîșivă ani eră fată la noi în sat. Acu eră frumoasă și gălită: cu-coană... și și-a schimbat căutătura... Ce să fac? Sânt un biet sărman, nu m'a cunoscut. M'am întors din drumul meu ș'am venit la moară aici, unde m'au miluit oamenii cu pușină *fărină*...”

— Cei ce se ridică de jos, asupresc mai tare pe sărmani, zisei eu.

— Așa așa-i, răspunse Ungureanu, suspinând. Asta am băgat-o de samă de mult. Eu am apucat vremuri mai vechi. Am apucat vremea când nu știă nimeni de judecător și de primar. Judecata se făcea la curtea boerească și vechilul eră mai mare... Ș'apoi băteau pe oameni pentru datorii și-i judecau ei la curte în voia lor...

— Când a fost asta? Înainte de Cuza?

— Ei, de mult, dar după ce-a dat Vodă-Cuza pământurile...

— Apoi pe-atunci, erau primari și judecători...

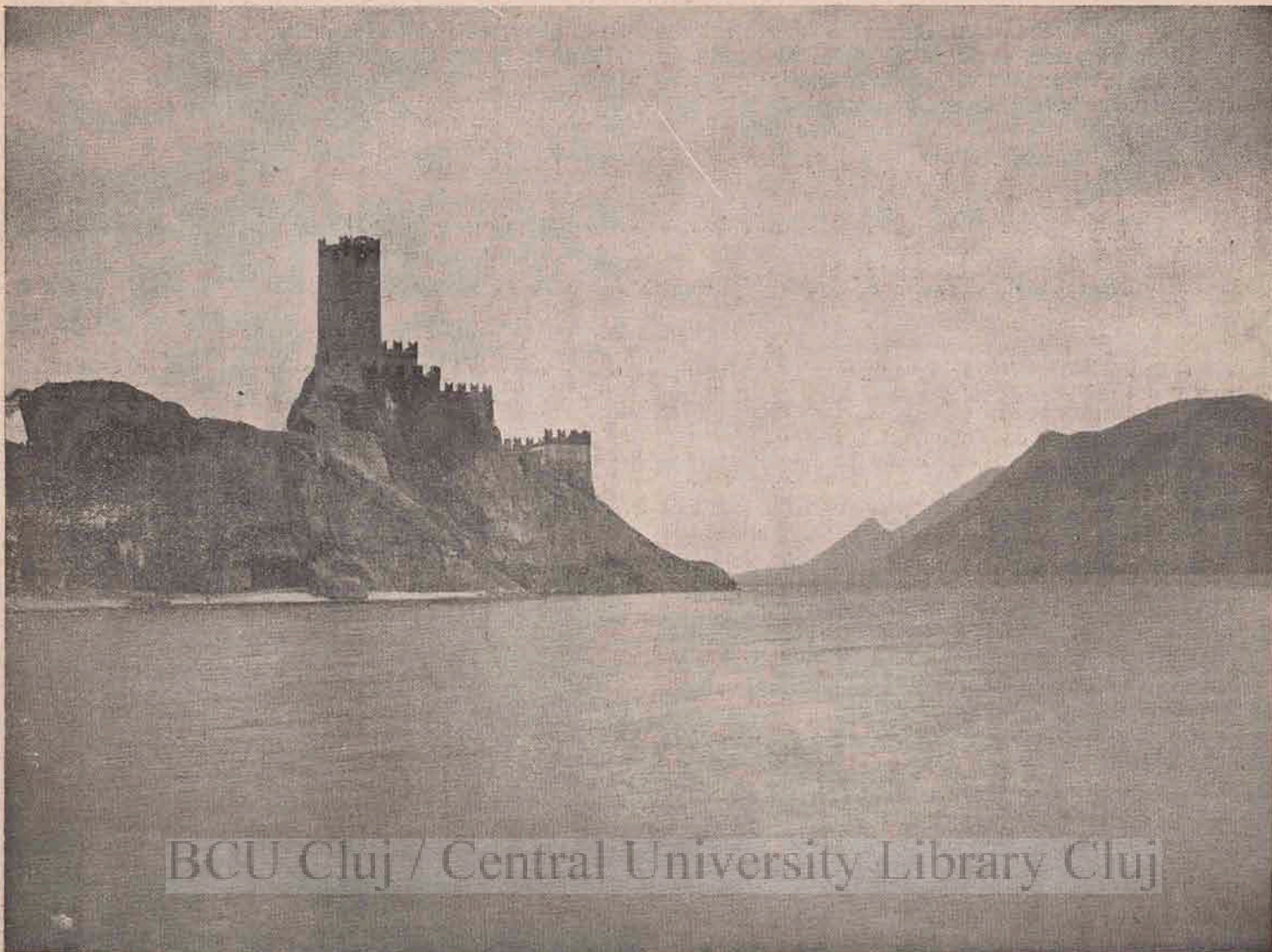
— Eu știu? Eu așa am apucat la noi. C'apoi de pe-atunci au prins a se ridică felurite slujbe dintre ai noștri, ș'apoi mă gândesc la vorba dumitale, că ei mai tare ne-au fript... Eră primar unu' Jăpa, ș'apoi mi-a luat biru de două ori, ș'a venit ș'a treia oară, în puterea nopții... Eu am îndrăznit a spune o vorbă, el m'a turnat la pământ cu vătăjeii lui, și rău m'a usturat; ș'au căutat în ladă și numai vreo opt franci și jumătate au găsit, și i-au luat. Apoi de atuncea din bătaia ceia am rămas eu slab de piept...

— Cum se poate una ca asta? Doar nu eră țara în pradă.

— Ei, nu eră. Dar ce puteam face? C'asa umblă primarele cela al nostru Jăpa, în puterea nopții, și împlinea oamenii pentru datoriile perceptului...

— Noaptea nu-i voe să umbte receptorul, nici să îplinească...





*Veșere dela lacul Garda, în Italia*

*Malcesino*

— Știu, știu, zise cu blândețe Ungureanu. Am știut eu chiar atunci, după ce m'a năcăjit și mi-a luat opt lei și jumătate.. C'apoi s'a întâmplat atunci mare pozna în satul nostru. Mai la vale de mine ședeă unu' Gheorghe Ursu, gospodar vrednic, da' iute din firea lui. Tot auzeă el zvoană prin sat, că țipau femeile și copiii. Pune el pe nevastă să închidă ușa. Și se duce Jâpa și la dânsul. Eră în puterea nopții. Pune Jâpa mâna pe clanță și scutură ușa și strigă: Deschideți, măi! Da' femeia din casă: Cine-i? Nu deschid, nu-i bărbătu-meu acasă. — Așa? și începe primarele a sudu. Nu-i acasă? Dacă nu deschizi, stric ușa. Să plătiți banii birului, că vă ia dracu... Și poc! în ușă, poc! — Atuncea Gheorghe Ursu a eșit în tindă și a împins pe femeie în casă. A pus mâna pe o sapă, a deschis ușa ș'a eșit în prag cât eră de mare și de voinic. — Care-i măi? Ce bir în puterea nopții? Ce căutați voi să spargeți ușile oamenilor? Ce căutați pe la neveste?... Da' primarele de colo zice: Mă! eu is Gheorghe Jâpa. Când a zis vorba asta, Gheorghe Ursu l-a pălit cu muchea sapeil l-a culcat la pământ. Pe urmă l-a apucat de păr și l-a tras în casă, l-a năcăjit o vreme, că cela nici nu se mai puteă finea pe picioare de bătut ce eră...

„Și cum îl judecă Gheorghe Ursu pe primar, s'a vestit în sat, și s'au strâns femeile care aveau bărbății la lucru la câmp, pe care le prădase Jâpa și le împlinise, și m'am dus și eu. Și Gheorghe Ursu pusese

pe primar pe-un scăunaș și nevasta-i pusese într'o strachină niște sarmale ș'alăturea o bucată de mă-măligă, și gospodarul îl îndemnă să mănânce... Mă-nâncă măi! Dacă-i năvălit în casa mea la vreme de noapte, cată să mănânci! — Da' Jâpa eră așa de bătut și îngrozit, că nici nu știă pe ce lume-i și nu puteă blești nici o vorbă... — Dacă nu mănânci, atunci să-mi cânți, măi bade! zice Ursu... Dacă nu cânți, îți mai dau un ropot de ciomege... Cum știi tu, măi, să vâri în boale copiii și femeile și să sflecești pe cei nevoieși?... Frate cu noi ești tu, măi, ori dușman?... Și l-a dăscălit atunci Gheorghe Ursu și i-a luat paralele și le-a dat înapoi la femeie... l-a scos parale și din ciubote. S'a făcut socoteală până 'ntr'un ban... Da' eu mă uitam și tot îmi ștergeam cu mânica o leacă de sânge care-mi dădeă pe nas... și mă gândeam: Cum o îndrăzniți Gheorghe Ursu să dee în omu' stăpânirii?... Că stăpânirea-i dela Dumnezeu și-i cu primejdie dacă te ridici împotriva ei... Eu am plecat capul, ce să fac? Da' Gheorghe Ursu a făcut o pozna ca aceasta...

„Iaca așa s'a întâmplat, sfârși ofînd Ungureanu. Da' ce ochi aveă Gheorghe Ursu și ce braț de criță!... C'apoi n'a mai îndrăzniți primarele să se ridice împotriva lui... Eu, ca omul cel slab, m'am lăsat în voia celui tare, ș'am rămas cel bătut și cel horopsit și cel beteag... Iar Gheorghe Ursu bine n'a făcut ce-a făcut...

— De ce n'a făcut bine?



— Hei... de ce... căci Dumnezeu ne are în grija lui. El ne dă ploaie, el ne dă și piatră și secetă. El ne dă boale și oameni răi, pentru păcatele noastre. Acestea sunt orânduiri drepte, și trebuie să suferim și să zicem așa: Asta-i voia lui Dumnezeu Sfântul.

— Apoi tot voia lui Dumnezeu ș'acolo.

— Unde?

— Acolo, în sat, când a întărit el brațul lui Gheorghu Ursu“...

Ion Rusu Ungureanu se întoarse deodată spre mine cu ochii măriți de uimire. Apoi își scutură încet capul și oftă:

„Ei, nu, asta nu se poate. Dumnezeu ne poruncește să fim blânzi și să suferim. De ce să ne mâniem? Eu nu mă mâni. Prietina mea, pe care am crescut-o ș'am apărat-o, m'a alungat dela poarta ei și nu m'am supărat; am oftat și m'am dus. Unii m'au lovit; am răbdat și m'am dus pe drumurile mele... Noi sântem ca niște găze, ca niște pulberi, trebuie să ne strângem, să facem și să ne lăsăm să ne poarte vântul. Dumnezeu are grijă și de puțina noastră viață și de hodina noastră cea din urmă... Eu așa mă gândesc în gândul meu și mă împac, și trec și eu prin lumea asta. Tare-i frumoasă lumea asta a lui Dumnezeu, tare-i bine să trăiești și să te încălzești la sfântul soare... Și vine un creștin și te miluește, și altul trece și-ți spune o vorbă bună... și toate câte sânt rele le uităm“...

Omul meu oftă iar. Apoi zâmbi cu mare dragoste și-și trase dinainte traista: un om îi aducea o lopațică de făină.

„Bogdaproste! zise beteagul cu blândețe — Dumnezeu să-ți sporească însuțit“... Se înclină spre cel ce-l dăruia, își scoase din cap căciula și-și făcu cruce. Apoi își întoarse spre mine zâmbetul blând și fața amărâtă și grăi:

„Asta-i mămăliga săracului... Dumnezeu are grijă de noi ca și de păsările cerului“...

○ ○ ○

## SCRISOARE

T. MURĂȘAN

Mi-ai scris pe două file de hârtie  
Atâtea dulci nimicuri... iar la urmă  
Mă 'ntrebi cu dragălașa-ți gingășie...

...Mă rogi frumos să-ți scriu, ce fac eu singur,  
Când luna-mi varsă aur prin ferești,  
Când toate dorm... și fiecare clipă  
E par'c'o pânză ruptă din povești...  
...Și mai ales ai vrea să știi anume,  
La ce gândesc în orele târzii,  
Când stai ș'ascuți, cum plânge vântu-afară  
Și toate-ți par atâtea de puștii...?!

— Să nu te 'nșeli lumina mea fugară  
Când gândului tău dai toiag de drum...  
...N'o să deschizi capacul unor taine  
Necunoscute ție până-acum!

...Căci, ce să-ți scriu?... ca fiecărui suflet  
Ca ochilor tăi: stropi de mărgărint,  
Îmi plac și mie nopțile cu lună,  
Cu 'ntorarea punților de-argint,  
Îmi plac atât, că trag fitilul lămpii,  
Deschid oblonul pașnic dinspre schit

Și 'n picurarea farmecelor multe,  
M'așez la geam, cu sufletul vrăjit...  
Culeg o rază tainică, vreo șoaptă  
Din șoaptele, ce-mi vin pân' la urechi  
Și 'n cupa 'ndușatei mele inimi  
Le-așez frumos părechi lângă părechi...

...Iar, când pornește luna să se culce  
S'aud, cum plopii 'n poartă se frământ,  
Închid oblonu 'n cet... și trist, de parcă  
M'aș coborî 'ntr'o criplă de mormânt...

Ascult, cum vântu-mi sgâlțâie fereastra  
Tăcut, sub scumpul clipelor parfum  
Și 'nfiorat mai trist, ca totdeauna  
Dau gândurilor drag toiag de drum...

Intr-un târziu, când simt crescând sicriul  
Singurătății 'n juru-mi tot mai greu  
Desgrop acelaș dor, ca tine poate  
Din cimitirul sufletului meu...  
Și tot așa mă culc, ca tine poate,  
Sub cântecul tăcerii fără grai  
Torcând un vis, din visurile mele,  
Cu cari adorm copilele de crai...!

○ ○ ○

## MISTERUL POETULUI

ANTONIO FOGAZZARO

Trad. din italienește de: D. TOMESCU

Iată, prin urmare, obârșia legăturii mele. Nici eu nu cred, ca această doamnă să mă fi iubit într'adevăr, vreodată. Cred, că svonorile ce se răspândiseră prin lume despre ea și despre soțul unei prietene a ei, nu erau adevărate; că ea și-a ales un mijloc nu tocmai fericit ca să le desmintă; că vanitatea a îndemnat-o să-și aleagă un om care scria versuri și de care lumea și ziarele vorbeau câteodată; că, înfârșit, ea avea, în ceea ce privește iubirea, un fel de curiozitate intelectuală, ba poate chiar simția o trebuință adânc sufletească de-a suferi și de-a pricinui suferință, și asta numai pentruca să poată simți puternic viața aceasta, fără s'o primejduiască însă pe ceailaltă.

Mi-a spus, într'adevăr, că dacă vreau s'o iubesc c'o dragoste îngrădită de simțământul datoriei, ea nu s'ar putea împotrivi de loc, dar că amândoi o să fim nefericiți. Ea ar fi veșnic chinuită de remușcarea, de-a mă fi îndepărtat de căsătorie, la care trebuie să țin cu atât mai mult, cu cât eu n'am nici o altă rudă, afară de un frate căsătorit, și sunt la vârsta aceea, care nu mai poate îngădui nici o amânare. Cu cât căută însă să mă depărteze de lângă ea, cu atât mă împotrivi mai mult, cu atât mă simțiam mai strâns și mai încătușat.

Cât de nefericit a fost anul acela pentru mine! Câteodată, mi se părea că iubesc cu adevărat această femeie. Și atunci mă răzvrățiam, găsindu-o atât de neînduplecată, atât de sigură pe virtutea ei și atât de stăpână pe sine. De cele mai multe ori însă, mă simțiam rece și suferiam că nu pot fi sincer, suferiam din pricina pretențiilor ei, fiindcă, spunându-mi că e geloasă pe muza mea, ea nu vroia altceva decât să fie stăpână și pe spiritul meu și să mă inspire după înclinările ei.

Nu eră lipsită nici de spirit și nici de cultură;



dar dacă între dumneavoastră și între mine, scumpă prietenă, e poate prea multă înruditare sufletească, între mine și între acea doamnă însă, eră, dimpotrivă, foarte puțină. Ea eră crescută în cultul eleganței; întrânsa nu eră ispititor numai eleganța trupului și a vestimentelor, ci fiecare gest, fiecare cuvânt și fiecare atitudine a ei aveau în ele ceva distins, ceva deosebit. Mărturisesc, că acest farmec al eleganței sale exercită o puternică ademenire asupra mea; dar ea strămută acest cult pentru eleganță chiar și în lumea artei, și în această privință, între noi eră o dezbinare foarte fină, întocmai ca tăetura unui brici de ras; foarte puțin lămurită la suprafață, dar răspicată până la fund. Deși nu mi-o spunea pe față, ea avea credința că unele dintre versurile mele sunt prea democratice ca formă, prea îndepărtate adică de acea nobleță îngrijită a formei, fără de care, după părerea ei, nu poate fi poezie. Am ghicit acest lucru, vorbind cu ea despre alți poeți, și, mărturisesc, c'am fost foarte jignit.

M'a jignit felul ei de-a judeca, m'a jignit adică acea desăvârșită neatarnare dintre judecată și sentiment, pentru că de mai multe ori, ea îmi făcuse mărturisirea, atât în grai, cât și în scris, cum că mă iubește. Eu aveam un alt ideal de iubire; și mai înainte fusesem iubit, dar cu totul altfel: fusesem iubit cu precumpănirea inimii asupra oricărei înclinări a spiritului.

Cu toate astea, dacă aș fi avut din partea ei alte dovezi despre un sentiment puternic și adânc, dacă aș fi văzut-o, cel puțin din când în când, că nu e în stare să-și stăpânească pasiunea, nu m'aș fi simțit de loc jignit în fața acestui spirit de neatarnare în judecățile ei. Dar întotdeauna, ea avea o desăvârșită stăpânire de sine, și deosebindu-se de mine în judecata multor lucruri, unele chiar de mică însemnătate, stăruia până la sfârșit, cu un fel de încăpăținare îndărătnică, în felul ei de-a vedea și judeca. M'am încredințat, prin urmare, că în simțirea ei nu eră nici un pic de iubire, și fiindcă nici eu n-o iubiam, m'am hotărât să mă depărtez de ea.

Cred că ea a priceput acest gând al meu, când ne întâlnirăm în oraș, în Decembrie 1871, după două luni de despărțire. Aveam de gând să plec de Crăciun la San Remo și să petrec vremea acolo; dar m'am îmbolnăvit. Atunci ea, dintr'o nechibzuință voită, dori să mă vadă. Stăteam la fratele meu, și ea n'avea nici o legătură cu cumnata mea. Cu acest prilej însă, îi făcu acesteia o vizită și-și ceru voie să mă salute. Cucernica mea cumnată rămase atât de înmărmurită și fu atât de revoltată în fața acestei cereri, încât cu toată sfiiciunea ei, stătu puțin la îndoială, dacă trebuie sau nu să-i îngăduie, și sunt sigur, că după aceea s'a spovedit. În oraș s'a făcut mare vâlvă în jurul acestei vizite; am aflat asta după ce m'am vindecat, și m'am temut, ca nu cumva, prin plecarea mea, să săvârșesc un act de necunoștință, sau de lașitate. Așa eră viața mea pe atunci: o veșnică șovăire a minții și a inimii, amândouă lipsite de orice îndreptar, de orice lumină.

În noaptea dintre 12 și 13 Ianuarie, 1872, avusei din nou visul acela misterios. Am venit la d-voastră, îndată ce-am putut să ies, în ziua de 20 sau de 21. Scumpa mea prietenă, ai avut dreptate să te superi pe mine.

De un an, te dădusem uitării, ca un nevrednic. Nu că pierise din mine vechea prietenie pentru dumneata. În seara aceea, am venit ca adus de-o furtună și ți-am povestit totul: ți-am povestit visul meu, cu o credință atât de aprinsă în obârșia lui suprafirească, și în înțelesul lui profetic, încât dumneata m'ai crezut că sunt pe pragul nebuniei. Mi-ai spus atunci, că nu sunt încă îndeajuns de bine, că am nevoie de liniște morală, că

trebuie să mă recreez, să călătoresc puțin și să nu scriu prea multe scrisori.

Aș fi făcut lucrul acesta, dacă nu s'ar fi trezit însfârșit gelozia soțului. La început, am crezut că nu pot să parăsesc pe aceea, căreia îi creasem o situație critică. Ne vedeam foarte rar, dar, din nu știu ce spirit de răzvrătire, din nu știu ce instinct pervers al inimii, tocmai când în iubirea noastră se amestecă nelineștea și primejdia, tocmai când o altă persoană începuse să se simtă jignită și să sufere amar, și când lumea începuse să ne defaime și să ne condamne, tocmai atunci se pare că în sufletul nostru străbătuse adierea unei adevărate pasiuni.

Doamna nu mai pără atât de stăpână pe sine. Faptul că lumea ne judecă și ne socotea vinovați, eră ca un frâu ridicat de jumătate, și alcătuiă o puternică ațâțare spre rău. În ceea ce mă cobor încet, foarte încet, spre fundul unei prăpăștii, din care se înălțau limbi de foc, înflăcărându-mi simțurile și întunecându-mi mintea. Știam foarte bine că mă pierd, și cu toate astea mă lăsam târât de acelaș instinct pervers. Câteodată însă, mă opriam în loc de groază, și-mi puneam în gând să mă împotrivesc. O asemenea pasiune, izvorită mai mult dintr'o aprindere a simțurilor, de cât a spiritului, eră împotriva credinței mele, și împotriva înaltului meu ideal, căruia dorisem să mă supun atât în viață, cât și în artă.

Mi se părea că sap stigmatul ipocrizei și al rușinii pe viața mea, pe opera mea, pe amintirea mea în viitor, și că-mi trădez stindardul meu în cel mai josnic chip.

Dar nu mai aveam tăria să rabd și să n'o vad singură în scurtul timp, cât mai eră cu puțință, știind cu câtă patimă și cu câtă credință eram așteptat; și când mă aflam numai cu ea, frumsețea și nelineștea aceea a ei îmi răpiau par'că toate mințile. Din fericire însă, aceste întâlniri n'au fost nici multe, nici lungi, nici ascunse și nici sigure; și trebuie iarăș să spun, că, deși puțin cam șovăitoare, ea a rămas mereu stăpână pe sine însuș.

Astfel, au trecut câteva luni, care sunt cele mai sbuciumate și mai triste din viața mea. În acest răstimp, am fost de cea mai cumplită lenevie intelectuală: nu mi-aduc aminte să fi scris în aceste luni un vers, sau să fi studiat vreodată.

Dragă prietenă, am stăruit atât de mult asupra acestui episod din viața mea, care nu prea are legătură cu subiectul povestirii mele, pentru că vroiam să spun că anumite margini n'au fost depășite și pentru că voiam de asemeni să ispășesc, cel puțin în parte, vinovata mea slăbiciune, printr'o povestire, care va putea cred, să mai îndulciască puțin, în orașul meu natal, amintirea unui trecut scandalos, dar care, de sigur, îmi va știrbi bunul meu nume în afară, în fața celor cari vor fi cetit cărțile mele și nu vor fi cunoscând aceste nenorociri. Și dacă până aci am zăbăvit prea mult cu această introducere dureroasă pentru mine, să mă ierți dacă de acum înainte voi merge și mai încet. Ajung acum la nesfârșita fericire, de-a zugrăvi, și în acelaș timp de a revedea viu supt ochi acest trecut, pe care mintea mea l-a eternizat.

*Melius quam cum aliis versari est tui meminisse.*

Bună prietenă, lucrurile ce-ți voi povesti în fiecare zi câte puțin, vor deveni ale dumitale; și dacă, mai târziu, va trebui să le împărtășești lumii, lunei celei fără de inimă, aibi grijă atunci ca prietenul dumitale să nu fie socotit limbut și supărător ca un bătrân. Nu-ți spun asta din amor propriu; să mă ierți, e o



îndoială nebună și fantastică a mea: poate că, vezi, binele și răul ce se gândește și se spune despre noi, pe pământ, după moartea noastră, ne va pricinui bucurie sau durere, acolo sus, în ceruri, întrucât ele sunt rodul faptelor noastre; îmi pare, că aceste aspre judecăți ale oamenilor pot să ajungă până la locul etern, și, mai mult decât pe mine, să-mi îndurereze iubita mea.

Scriu aceste ultime cuvinte de introducere la șeasă dimineața. Aerul e curat; o blândă lumină de lună se topește încet, pe nesimțite, și în locul ei se ivesc zorile senine; la poalele casei, o mare albă de aburi greoi doarme pe vale. Tot așa aș vrea să fie, prietena mea, în lumea aceea de după moartea noastră; aș vrea, ca de pe pământul înfășurat încă în neștiință și în tristețe, să nu se ridice până la noi niciun abur de răutate omenească. — Urmează. —

O O O

## RUINA

A. GRAUR

De timpuri vechi cetatea-mi povestește,  
Când turnurile ei domneau peste hotare  
Și flamura-i lucea în razele de soare;  
Dar astăzi numai o ruin'arată  
Mărire vremilor de altă dată.

În vârf acuma șoimii-și au locașul...  
Alți șoimi trăiseră pe-aici în vremi trecute  
Și turci, ițătari, deprinși la lupte crunte,  
De multe ori, venind turbați ca vântul,  
Aici prin văi gășitu-și-au mormântul.

Dar nu mai sună strigăte de luptă,  
N'aud loviri de săbii, zângăte de arme,  
Căci timpul început-a tot să darne;  
În vremuri vechi o falnică cetate  
Azi cuib de vulturi, ziduri ruinate.

De timpuri vechi cetatea-mi povestește,  
Când turnurile ei domneau peste hotare  
Și flamura-i lucea în razele de soare;  
Dar astăzi numai o ruin'arată  
Mărire vremilor de altă dată.

O O O

## Diverse declarații de amor.

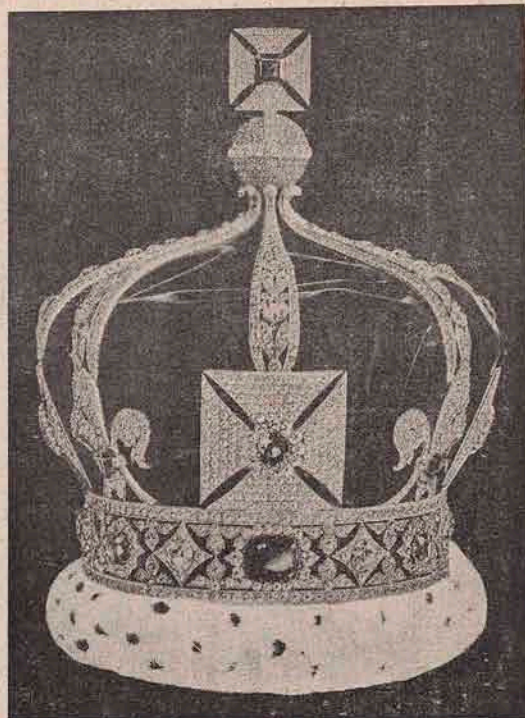
Ermil Borcea.

*Advocatul:*

Cunoscător de legi, iubito,  
Sânt ignorant în legea firii,  
Explică-mi tu dar paragraful  
Din sfânta lege a iubirii!

*Medicul:*

Iubita mea, de luni de zile  
Tu îmi ataci al meu senzoriu,  
Deschide suferinții mele  
Și vieții mele — un sanatoriu!



Coroana Indiei — cu care a fost încoronat  
Regele Angliei

*Profesorul:*

La catedră și la tine  
Țin cu dragoste și fală  
Ah, de ții și tu la mine  
Vin' cu mine 'n — catedrală!

*Matematicul:*

Fără tine, ah iubit-o  
Sânt un zero, gol și rece,  
Tu ești singura unime  
Ce cu mine-ai face — zecel!

*Funcționarul de bancă:*

Tine cont de mine, dragă  
Cum contez și eu la tine,  
Și bilanțul vieții noastre,  
O să vezi, că iese bine!

*Aviatorul:*

Sânt setos de-a ta iubire  
Dulce, dragăstoasă zină,  
Mai setos, ca și motorul  
Care soarbe 'n zbor benzină!

*Poetul:*

În lumea poeziei  
Nu-i rimă mai căutată  
Ca haina veșniciei  
Și dragostea curată!  
Și ah, de când o caută,  
Poetii n'o gădesc,  
Sfârșitul e pe urmă,  
Că se — căsătoresc!

O O O



# FLORI DE-O ZI CRĂMPEE

## I.

Sunt trist și sufletul mi-e plin de duioșie. Am stat mult lungit pe divan, cu ochii perduți în întunerecul din odaie, m-am întors apoi pe altă parte și am privit la flacăra din sobă cum joacă răspândind o dungă de lumină roșietică pe podele. Am cătat să trec prin minte șiragul anilor perduți în urmă și nctul cu nctul în suflet mi s-a sălășluit noianul părerilor de rău. Știu eu pentruce, că n-am nimic, ce să regret din viața mea trecută, nici cântece, nici flori, cari nu mi s-au dat niciodată, nici șoapte spuse pe vreun fermecător răsărit de lună, nimic, nimic din adevărata viață. Și totuș mi s-a pus pe inimă o nostalgie vagă, cum m-am gândit, că peste câteva zile bate la poarta vieții mele încă un an, care mă face mai bătrân decât fusesem eri. Mi-a venit pe-o clipă în minte versul din oda lui Horațiu: *Ad Postumum*, cu începutul acela trezitor de vechi amintiri:

„Eheu Postume, Postume, fugaces labuntur anni“

și m-a cuprins deodată o părere de rău, după viața care a trecut. Nu știu bine, după aceea, care a trecut, sau după asta, care trece. Mai curând cred, că după asta, care trece. Îmi vine, nu știu cum, să opresc roata vremii, iar altădată să o 'nvârt să treacă mai repede zilele, să nu mai știu nimic din ce a fost ieri.

Pe suflet mi se așează ceva, ca o negură deasă, îmi vine, că mă înec și-mi pare atât de strâmtă haina de lut, ce-o port pe mine. Aș vrea să străbat nemărginirea și gândul să mi-l trimit pe cele patru vânturi, dar simt, că ceva mă apasă și mă doare. Și atunci aș vrea să treacă anii, să treacă în goană nebună, și să mă trezesc bătrân, cărunt, sprijinit de-o cârjă și pășind pe-o promenadă investmântată în frunze palide, strivite de pasul trecătorului. ...E un sentiment ciudat, care mă cearcă de o vreme încoaci. Mi-a răsărit în suflet într-o noapte de insomnie, când m'am sbătut în singurătatea odăitei mele câteva ceasuri și de-atunci mă urmărește mereu. Mă gândiam la o viață fără primăvară, la o viață, care n-a fost tinărie niciodată, care n'a înțeles nimic... nimic, din ceea ce e dat mulțimei. Rupt ca copil din casa părintească, duș în oraș, cu aerul lui rece, sec, dușmănos parcă, crescut apoi mereu în streini, m-am trezit deodată mare. Din viața mea a lipsit

copilăria cu nebuniile ei de ștregar și a lipsit și vrâsta juniei, căci june n-am fost niciodată. Pentru mine viața asta, pe care o duce omul dela 18 ani până pela 22 a fost o vieță cu griji, cu gânduri de viitor și poate nu mi-am pus de zece ori capul pe pernă în vremea aceasta, fără să mă gândesc că ce va fi mâne.

Și vezi de asta-mi pare rău. Și-mi mai pare rău de ceva, că trebuie să mă gândesc la viața aceasta. Să am putere, îmi vine să împlânt mâna în suflet și să smulg cu ură gândurile acestea, să le smulg și să le alung pe totdeauna. Dar nu se poate; nu se poate, și anii trec mereu, și totuș destul de iute. Ca mâne mă voi trezi poate, că nu mai simt în suflet nici părerile de rău și atunci va fi și mai tristă viața aceasta pentru mine. Da, da, ai dreptate iubite Postumus, că

„Repezi se 'nșiră în urmă anii,  
„Și nici credința în ceruri nu va putea  
[să zmulgă  
„O clipă de zăbavă zbărcitei bătrânețe  
„Și morții nendurate...“

## II.

De câteva zile urmăresc într-o gazetă streină, scrisorile de pe pagina din urmă. Am o deosebită predilecție pentru aceasta, și de câte ori pun capul pe pernă, niciodată nu las obiceiul, de a ceti în gazete scrisorile acestea. Ochiul mei trec repede peste rânduri, lunecă ușor, ici-colea se opresc mai mult cu o minută, cearcă să-nchege icoane trezite în pripă, și-apoi pornesc înainte. De câte ori descopăr ceva nou în scrisorile acestea, stau și mă gândesc mult... mult și-n sufletul meu înfirip în pripa gândului tablouri întregi din viață. Și sunt curioase și foarte deosebite scrisorile acestea. În unele vezi scânteieri luminoase de spirit, o inteligență scăpărătoare, dar numai arare, căci din cele mai multe se reoglinesc mințile mediocre, cari n-au nimic nou în gândurile desvoltate în aceste scrisori, pe cari le-au adresat acelor ființe, cari le-au robit sufletul.

De câteva zile sunt mulțumit, că am descoperit o inteligență, mai mult ca obicinuită, în scrisorile acestea de pe pagina ultimă a gazetelor. Scrie regulat tot în a doua ori a treia zi. Și nu serie, că mulțimea, ca a cel vulg profan, despre care zicea Horațiu, că „*odi et arceo*“ (il urăsc și-l țin departe de mine), vărsând în cuvinte banale focul inimei, retipărind fraze uzate de iubire, pe care le-ngână fiecare băiat de 16 ani, ci inteligent, ridicând în fuga condeiului probleme — nu de importanță

capitală — dar la orice întâmplare de însemnătate în o dragoste. A discutat în câteva rânduri despre *credința*, pe care trebuie să o aibă o fată în tinerul, căruia îi dă sufletul, a atins în fuga condeiului *sinceritatea sentimentului*, trecând apoi în pripă la *intenzitatea* unei iubiri. *Încredete-n mine și crede-mi, că orice femei în realitate numai atâta loc cuprinde în sufletul unui om, cât poate cuprinde în închipuirea ce și-o face*. — astfel scria acela, despre care vorbesc, în una din scrisorile din urmă. — Am stat puțin când am cetit șirele acestea, am privit în larguri și-am simțit tot adevărul ce-l cuprind ele. Într-adevăr nimic nu e mai subiectiv, ca iubirea, care răstoarnă sufletele, trezește în ele pațimi, vifor, ori soare și lumină. Când doi să iubesc, mărimea iubirei acesteia depinde numai și numai de felul, cum fiecare și-o poate închipui. Că la urma urmelor hotărăște mai mult pentru fiecare ce crede, ce poate crede despre el, decât ce crede altul. Dacă în mintea mea, în lumea mea de vise, *pot* îmbrăcă ființa dragă mie, în cele mai curate sentimente, îi *pot* atribui cele mai alese însușiri și *pot* crede că pentru mine ea e totul, atunci firește, iubirea ei față de mine e în raport direct cu aceste posibilități ale credinții mele.

Întotdeauna am privit iubirea, ca ceva, ce reclamă să scoatem la iveală toată lumea noastră de gânduri, toată curetenia sufletului nostru. A o străbate pe acelaș drum ca alții, a începe-o, declarând ființei iubite sentimentul acesta curat, în vorbe, pe cari le-au rostit milioane înaintea noastră, e prea banal, e prea urât. Nu știu cum, dar mie-mi face impresia, că evoluția generală a omenimei are influință hotărâtoare și asupra iubirei. Îmi pare caraghios deja, fie chiar și pe bină, când cineva cade în genunchi înaintea unei fete și-n vorbe zburătoare, bălbăite, îi spune că o iubește la nemurire. — Cu cât mai delicat, mai divin e să iubești în taină, păstrând tăcere, cum zice marele Eminescu, să nu spuni iubirea aceasta, ci s-o arăți, *nevrând s-o arăți*, cu-n gest, c-o mișcare, cu o tremurare, cu un fior, cu o privire lungă, în care s-a concentrat tot sufletul, toată credința, întreg eul tău. De-aș fi fată, m-aș întoarce cu dispreț dela acela, care mi-ar cădea în genunchi și mi-ar spune că mă adoră, da, căci niciodată nu aș putea crede, că *aceasta e iubire* adevărată. Iubirea — cred eu — nu are nevoie de vorbe, de haina aceasta menită să ascundă adevăratele gânduri, și să îmbrace în formă de adevăr minciuna!



Ca cea mai aleasă parte a sufletului, care nu se vede, *numai se simte*, și iubirea trebuie să fie adevărată taină, pe care o simțesc doi reciproc, fără să și-o spună. O simțesc, ca ceva, ce le-a cuprins ființa întreagă, ca ceva ce a străbătut în fiecare por al lor. Și poți oare talmăci în co-răspunzătoare cuvinte nostalgia când ființa ta nu mai există, decât ca ceva subtil, ușor, fără pond, ca ceva ce plutește în văzduh și se face una cu nemărginirea gândului?

### III.

Țarul Rusiei are o față și un fecior. Feciorul deși e mai mic, are de pe acum porniri despotice, pe cari le relevează în chipul următor o foaie din America:

Micul moștenitor de tron e pasionat jucător de șah — dar jucător care fără considerare la *mat*-ul ce i se dă — întotdeauna vrea să fie învingător. Joacă cu generali încărunțiți în merite, dela cari pretinde să stea în picioare până când ține partea de șah. Deși la joc nu se pricepe mult, totuși se pricepe în-deajuns, ca să năcăjască partnerii. Sora sa Olga atât de mult s-a scandalizat deunăzi de el, că pretindea, ca și ea să joace stând în picioare înaintea lui, că fără considerare la iubirea de frate, i-a ras o palmă; iar când acesta voi să-i dea revanș, îl numi măgar și cu o gheată începă să-l bată. Țarului Nicolae i-a trebuit vreo jumătate de ceas până ce a putut liniști pe moștenitorul tronului său din zbierete și plâns.

OOO

## RÂNDURI MĂRUNTE

— Distinsul profesor de istorie dela universitatea din Iași, *A. D. Xenopol* stărșind lucrarea sa „*Starea Românilor în cele dintâiu veacuri ale stăpânirii ungurești*”

publicată în revista „*Țara nouă*”, ajunge la următoarele concluzii:

1. Cucerirea maghiară nu a fost dela început așa covârșitoare încât se poată nimici drepturile popoarelor supuse de ea; iar păstrarea unor asemenea drepturi întărește și mai mult arătările lui Anonimus, că ducatele supuse de Unguri ar fi reținut în mare parte autonomia lor.

2. Năvălirea maghiară în țările de peste munți este cu totul deosebită de aceea a celorlalte popoare barbare; urmările ei funeste poporațiilor cucerite se arătară tocmai târziu, când timpul aduse la lumină rezultatele cu atât mai periculoase ale noiei stăpâniri, cu cât ele se întemeiază cu încetul, înrădăcinându-se.

3. Poporul românesc este peste puțință un popor imigrat în țara Maghiarilor, deoarece atunci nu am înțelege cum el să poseze dela început atâtea drepturi, pe care le pierde în urmă.

— Numerii de sărbători a ziarelor și a revistelor noastre s-au prezentat în condiții escelente, cântând fiecare să aducă cetitorilor proprii surprize cât mai plăcute. Unele au dat nu numai un vest material de cetit, ci și un material prețios și bine îngrijit. Mai remarcabili au fost numerii din „*Tribuna*”, „*Românul*” și „*Libertatea*” cu adausele ei. Ultima implinind zece ani de existență, a dat un istoric pe scurt al acestor zece ani din viața ei, din care reiesă legăturile strânse și marele merit ce l-a avut în desvoltarea politică-culturală a noastră. Faptul, că e cea mai cetită foaie românească în Ardeal, se atribuie, că a înțeles să se coboare în mijlocul poporului, scriind cu predilecție teme din viața lui, într-un stil aievea popular.

După românul „*Apa morților*” „*Un instigator*” e cel dintâiu volum al marelui prozator Mihail Sadoveanu care a împodobit cu neperitoare pagini literatura română. E un volum de nuvele, în Ardeal puțin cunoscute, fiind publicate întâiu în revista „*Viața Românească*”, care la noi nu prea poate pătrunde. Din acest volum dăm în acest număr la „*Spicuri literare*” bucata: *Ioan Rusu Ungureanu*. — Prețul volumului e cor. 1.50 franco, și se poate comanda la „*Librăria Națională*” S. Bornemisa, Orăștie—Szászváros.

— Biroul central al „Asociațiunii” dela Sibiu a adresat tuturor directorilor Despărțămintelor ei circulară, ca să se îngrijească de finerea unei serii de conferințe pe la

sate. Ca să sprijinească această mișcare de mare însămnătate a votat douăzeci de premii de câte 100 coroane. Biroul central și-a făcut datorința, rămâne ca directorii Despărțămintelor să-i urmeze.

— În revista „*Mercure de France*”, a apărut o recenzie favorabilă la adresa „*Almanahului scriitorilor dela noi*”, din peana distinsului ei colaborator *Marcel Montandon*.

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român” publică concurs pentru „*premiul Andrei Murășan*” de 300 cor. pe anul 1911.

La concurs se admite orice lucrare originală românească de cuprins literar, tipărită în Ungaria în cursul anului 1911, fie din sfera literaturii frumoase, fie o colecțiune de literatură populară.

Concurenții vor avea să înainteze până la 1 Aprilie n. 1912 biroului Asociațiunii în Sibiu (Str. Șaguna Nr. 6) cinci exemplare din lucrările lor. Premiarea autorului se va face în ședința festivă a secțiilor științifice-literare, ce se va ține cu ocazia adunării generale din 1912.

OOO

## Scrisori dela redacție.

MANUSCRISE NU SE ÎNAPOIAZĂ

**Rugăm pe onorații noștri cetitori, cari nu și-au renoit abonamentele, să binevoiască a grăbi cu renoirea lor, căci acesta e cel din urmă număr, care li se mai trimite.**

**Numărul procsim îl primesc numai abonații cari sunt în regulă cu plata.**

*N. P. B.* Nici un simț pentru frumos. Greșeli nu numai de ortografie, ci chiar și de limbă. Am aruncat-o în coș.

*N. B. S.* Scrisoarea dtale nu o publicăm, fiindcă nu ni se pare consult s-o publicăm. Are de altcum părți drăgălașe, ici-colea chiar poetice. Redate toate sentimentele acelea frumoase în altă formă, s-ar putea face ceva mai bun din ea.

*E. B.* Slabă. Nici formă, nici fond. *Cetorlatți* le vom răspunde în alt număr.

## GHICITURI ILUSTRATE

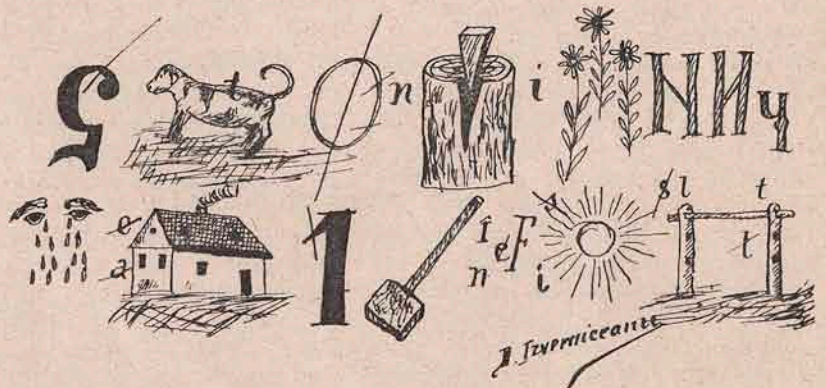
Deslegarea ghicitei din nrul trecut e:

*Cristos se naște, măriți-l,  
Cristos din ceruri, întimpinați-l.*

Ghicitura au deslegat-o corect: *Dșra Geni Branga*, Orăștie; *Sabina Tibori*, Cricău; *Letiția Dima*, Hunedoara; *Emil Drăgan*, Niraștău; *Iuliu V. Sabo*, Oradea-mare; *Alecsandru Sabău*, Lugos; *Achim Miloia*, Caransebeș; *Traian Florian*, Brașov; *Nic. Popoviciu*, Blaj; *Victoria Jurca*, Reșinari; *Al. Baneasu*, Cătcău și *D. Branea*, Sighișoara.

Premiul s'a sortat: Dșoarei *Geni Branga* și dlor *Emil Drăgan* și *Iuliu V. Sabo*.

Ghicitura din numărul acesta să ni se comunice până în 25 l. c.





## BIBLIOGRAFIE

La „**Librăria Națională**“ din *Orăștie* — *Szászváros*, se pot comanda următoarele cărți:

Dr. Bianu: Dicționarul de casă, . . . . .	Cor.	14—
Onițiu: Din cele trecute vremi, . . . . .	”	2—
Rotica: Poezii . . . . .	”	2—
Goga: Insemnările unui trecător . . . . .	”	3—
Câmpeanu: Rodele milei creștinești . . . . .	”	3—
E. Bougaud: Mama sf. Augustin . . . . .	”	3—
G. du Maurier: Trilby (roman) . . . . .	”	1'50
V. Cathrein: Conceptia catolică despre lume . . . . .	”	2—
Dr. M. E. Cristea: Iconografia, . . . . .	”	5—
Viora din Bihor: Viorele . . . . .	”	2—
Florantin: Anecdote . . . . .	”	0'50
Cotruș: Poezii . . . . .	”	1—
V. E. Moldovan: Raze de lună (nuvele) . . . . .	”	1—
Dr. Erdélyi: Manual pentru usul necroscopilor . . . . .	”	1—
G. Todica: Palavre . . . . .	”	0'50
V. Bontescu: Poezii . . . . .	”	1—
M. Baiulescu: Herman și Dorothea (trad.) . . . . .	”	0'80
V. C. Osvadă: Băncile populare din România . . . . .	”	1—
Iorga: Oameni cari au fost . . . . .	”	3—
Iorga: Balada pop. rom. . . . .	”	0'20
Iorga: Războiul din orient . . . . .	”	1—
Iorga: Partea Românilor din Ardeal și Ungaria . . . . .	”	0'30
Iorga: Generalități cu privire la stud. ist. . . . .	”	1'50
Iorga: Sărbările de Blaj . . . . .	”	0'30
Iorga: In era reformelor . . . . .	”	2—
Iorga: Ceva despre Ardealul românesc . . . . .	”	0'60
A. Culea: Invățământul despre natură . . . . .	”	3'50
Codru Drăgușan: Călătoria unui Ardelean . . . . .	”	1'50
A. Stahl: Bucureștii ce se duc . . . . .	”	2'50
E. Elefterescu: Cartea neamului . . . . .	”	2—
Predicile metropolitului A. Ivireanu . . . . .	”	1—
Sărbătorirea lui Nicolae Iorga. . . . .	”	0'40
Un mănunchiu de colinde . . . . .	”	0'30
Vlahuță: In vâltoare . . . . .	”	2'50
Rădulescu Codin: Căntece populare . . . . .	”	1'80
Becescu Silvan: In fața morții . . . . .	”	1'50
John Stuart Mill: Robia femeii . . . . .	”	1'50
G. Renard: Este omul liber? . . . . .	”	1'50
Matilda Poni: Poezii . . . . .	”	2—
Onu: Versuri pentru copii . . . . .	”	0'50
Candrea: Poreclele la Români . . . . .	”	1—
Anghel Iosif: Cometa . . . . .	”	1—
D. Girard: Filocsera viei . . . . .	”	0'50
Urechia V.: Legende române I—II . . . . .	”	7—
Negruzzi: Aprodul Purice . . . . .	”	0'60
Odobescu: Mihnea Vodă cel rău . . . . .	”	0'50
Culegere de fabule . . . . .	”	0'60
Dositheiu: Vieța sfinților . . . . .	”	0'40
Cazaniile lui Varlaam . . . . .	”	0'90
Antin Ivireanu: Didahiile . . . . .	”	0'40
Negoescu: Poezii populare și balade . . . . .	”	0'85
Coresi: Psaltirea . . . . .	”	0'45
Paremiile lui Solomon . . . . .	”	0'40
Cartea lui Iov . . . . .	”	0'45
Omagiu lui T. Maiorescu, 662 pag. . . . .	”	4—
Iirsik: Orzul și cultura sa . . . . .	”	1—
Poezie, Proză, culegeri din „Convorbiri I.“ . . . .	”	1'50
Naum: Popestea vulpei . . . . .	”	3—
Mic atlas de istoria naturală . . . . .	”	4—
Schopenhauer: Aforisme . . . . .	”	2—

Onciul: Istoria României . . . . .	”	3—
Caraivan: Povești de pretutindeni . . . . .	”	1—
St. O. Iosif: Poezii complete . . . . .	”	0—
Andersen: Povestiri . . . . .	”	—2
Olanescu-Ascanio: Poezii . . . . .	”	0—
Olanescu-Ascanio: Ode, epode . . . . .	”	5—
Strin: Din sârmana mea grădină, poezii . . . . .	”	5—
Carmen Sylva: Vrăjitoarea . . . . .	”	—5
” In luncă . . . . .	”	11.1
” Pe Dunăre . . . . .	”	32.3
” Povestile Peleşului . . . . .	”	0.01
Nottara: De dincolo de moarte . . . . .	”	01.5
Negruzzi: Păcatele tinerețelor . . . . .	”	52.1
Mircea Rosetti: Nuvele . . . . .	”	1—
D. Alessiu: Cultura legumelor . . . . .	”	2'75
D. Alessiu: Cultura arborilor roditori . . . . .	”	2'25
D. Alessiu: Creșterea păsărilor domestice . . . . .	”	1'50
Corbu: Ad Astra . . . . .	”	2—
T. Mera: Din țeri streine . . . . .	”	2—
Bălăior și Tămâiță: 15 povești . . . . .	”	0'50
Guy de Maupassant: Inima noastră (roman), . . . . .	”	2'50
Wetzel: Vatra familiară . . . . .	”	0.30
Coșbuc: Sacontala, trad. . . . .	”	5—
Sofia Nădejde: Robia banului (roman) . . . . .	”	2—
Sofia Nădejde: Patimi (roman) . . . . .	”	2—
Cardinalul Wisseman: Fabiola (roman) . . . . .	”	2'50
D. Zamfirescu: Anna (roman) . . . . .	”	2—
Björnson: Synnöve Solbakken . . . . .	”	1'50
Gorun: Robinson în țara Românească . . . . .	”	1—
B. Dumbravă: Haiducul, (roman) . . . . .	”	2—
C. Theodorian: La masa calicului (nuvele) . . . . .	”	1'50
J. Werne: Castelul din Carpați, (roman) . . . . .	”	1'60
Conan Doyle: Duett (roman) . . . . .	”	1'60
Björnsnn: Mary, (roman) . . . . .	”	1—
Bougaud: Cartea durerii . . . . .	”	1'50
A. Maior: Magdalena (dramă) . . . . .	”	3—
I. Stanca: Școala română . . . . .	”	1—
Șăineanu: Dicționarul limbei rom. . . . .	”	8—

### Noutăți teatrale:

V. Stoica: Scrisori (trad.) . . . . .	”	0'30
S. Bornemisa: Nasul, monolog, trad. . . . .	”	0'20
S. Bornemisa: Musca, monolog, trad. . . . .	”	0'20
S. Bornemisa: Întâia scrisoare de dragoste, monolog, trad. . . . .	”	0'20
E. Suciu: Țiganul în căruță ed. III. . . . .	”	0'30
” Sara pe uliță, ed. II. . . . .	”	0'20
Gârleanu: Brândușa, comedie, trad. . . . .	”	0'40

### Calendare:

Calendarul Minervii . . . . .	”	1'25
Calendarul Național . . . . .	”	0'40
Calendarul Unirei . . . . .	”	0'70
Poznașul . . . . .	”	0'60
Cartea Neamului . . . . .	”	2—

*Pentru porto să se trimită deosebit 10 - 30 bani, căci altcum cărțile nu se expediază.*

== Cel mai frumos cadou de sărbători e: ==

„*Almanahul scriitorilor dela noi*“ cor. 1'80 franco.

Al. Ciura: *Amintiri*, nuvele, „ 1'80 „

= *La comandă de peste 10 esemplare se dă rabat cuvenit.* =



## A APĂRUT

### „ALMANAHUL SCRIITORILOR DELA NOI“

o foarte interesantă și vastă carte, care cuprinde fotografiile alor 46 scriitori născuți în Ardeal, Țara-Ungurească și Bănat, viața lor pe scurt, înșirarea cărților ce le-au dat la lumină și o bucată literară, vreo poezie, o nuvelă ori ceva știință, până acum nepublicată încă! Pentru întâia oară ni-e dat nouă Românilor de pretutindenea, ca să avem o astfel de carte la îndemână, care ne face cunoscuți pe cei mai de seamă scriitori născuți dincoace de Carpați, azi în viață.

„*Almanahul scriitorilor dela noi*“ e o oglindă fidelă a aproape tuturor talentelor scriitoare dela noi, și e un mărgăritar prețios pentru fiecare casă românească! Căci cine nu dorește să cunoască și înfățișarea și viața celor mai de seamă fii ai neamului său, al căror scris îl cetește zilnic în ziare și prin reviste?

„*Almanahul scriitorilor dela noi*“ mai are apoi încă un capitol interesant și de mare preț: *capitulul presei*. Se arată capurile tuturor foilor românești de dincoace de Carpați, se spune pe scurt istoricul fiecăreia, ce procese a avut până acum, cari i-au fost colaboratorii mai de seamă și cine scrie de prezent la ea.

Almanahul la sfârșit are și *Calendar pe 1912*, așa că ori cine cumpără „*Almanahul scriitorilor dela noi*“, nu mai are nevoie de alt calendar în casă!

Deoarece cartea aceasta s'a tipărit numai într'un număr restrâns de ecsemplare, rugăm on. public cetitor românesc să grăbească a o comandă, ca fiind o carte aievea prețioasă, interesantă și instructivă.

Un ecsemplar costă cor. 1.80 trimis franco. Dacă se comandă peste 5 ecsemplare la un loc, pe aceeaș adresă, se dă ecsemplarul cu numai cor. 1.60; iar cei, cari comandă la un loc peste 10 ecsemplare, îl capătă cu cor. 1.40, franco. Banii să se trimită pe adresa: „*Librăria Națională*“ S. Bornemisa, Orăștie—Szászváros.

Pentru România și altă străinătate fiecare ecsemplar costă Lei 2.—.